

Югозападен университет „Неофит Рилски”- Благоевград

Правно-исторически факултет

Катедра „История”

РЕЦЕНЗИЯ

На

дисертационния труд на

Галина Георгиева Гълъбова

на тема: ПЪТИЩА, ВОЙНИ, ДИПЛОМАЦИЯ И ТЪРГОВИЯ ПО
ДОЛИНАТА НА РЕКА МАРИЦА ПРЕЗ XIII И XIV ВЕК

Научна област: 2. Хуманитарни науки, Професионално направление: 2.2 :
История и археология,

Научна специалност: Средновековна българска история

От проф. д-р Александър Николов

СУ „Св. Климент Охридски”, Исторически факултет

Катедра по Стара история, тракология и средновековна история

Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите:

Дисертационният труд на Галина Георгиева Гълъбова е обсъден и предложен за публична защита от катедра „История“ при Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“-Благоевград. Процедурата по обявяване на публичната защита е изцяло в съответствие с Правилника за придобиване на научни степени в ЮЗУ „Неофит Рилски“, както и със съответните разпоредби на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Авторефератът (16 стр.) отговаря изцяло на съответните изисквания и дава пълна представа за съдържанието на дисертацията. Резултатите от системата за проверка на автентичност на текста убедително доказват оригиналността на труда. Към текста на дисертацията са представени, така, както го изискват и законовите разпоредби и публикации по темата, които покриват напълно изискванията, предвидени в закона. Посочени са пет статии, чието съдържание е свързано безспорно със съдържанието на дисертацията. От тях една статия е под печат, останалите са публикувани.

Съдържание на дисертацията:

Дисертацията се състои от въведение, три глави, заключение, илюстративен материал, приложение със снимки от личния архив на автора, библиография (извори и литература). Тя съдържа общо 251 страници.

Въведението ни запознава с целите и задачите на изследването, необходимостта от подобно изследване, методологията, която е използвана в него и прави преглед на изворовата база, която е твърде разнообразна. Подробен и много добре съставен е и историографският преглед. Важна част от увода е дефинирането на географския обхват и хронологическите рамки на труда. Ясно е посочен и интердисциплинарният характер на изследването, като са използвани и възможностите на географските информационни системи (ГИС) и цифровите пространствени модели.

Първа глава „Пътища по долината на река Марица“ е направен опит да бъдат очертани основните пътни трасета в изследвания регион, по-специално Виа Диагоналис и Виа Егнация. Тези две артерии, познати още от античната епоха, са разгледани в широка хронологическа рамка, но все пак с основен акцент върху изворите от XIII и XIV в. Проследени са промените в трасето, броят на селищата по тяхното протежение, връзките с различни второстепенни трасета, които се свързват с тях през Родопската област или от други съседни региони. Основният извод е, че структурираната още в късноантичната епоха пътна мрежа, остава в общи линии функционираща, въпреки неизбежните промени, като нейното използване продължава дори в османската епоха без особени изменения.

Втора глава „Войни и дипломация по долината на река Марица през XIII и XIV век“ разглежда политическите събития в дадената хронологическа рамка в зоната на долината на река Марица. Маришката долина се оказва един много важен регион, където се решават често пъти

съдбите на Балканския полуостров. Тук се провеждат три от най-съдбоносните сражения в историята на Полуострова- битката при Одрин през 1205 г., сражението при Клокотница през 1230 г. и битката при Черномен през 1371 г. Към това се прибавят и други, не така съдбоносни сражения, дипломатически преговори и уреждане на гранични конфликти в тази гранична зона. През долината преминават не само обичайните българи и ромеи, но и „франки“ и венецианци, татари, сърби и османски турци. Като цяло регионът често пъти е център на интензивни военни действия, което се отразява и върху неговата икономика и демография, много често в негативен аспект.

Трета глава е посветена изцяло на търговията в разглеждания регион. Наред с военните стълкновения, граничните спорове и дипломатическите действия, долината на Марица е място на интензивен търговски обмен по протежение на описаните вече пътни артерии, датиращи от Античността. Наред с българските и византийски търговци, тук се подвизават търговци от Венеция, Генуа, Дубровник и от други, по-далечни земи. Особен интерес към региона имат венецианците, които под закрилата на Латинската империя търгуват успешно тук в първата половина на XIII в. Размириците, които обхващат региона след средата на XIII в. и го превръщат в зона на военни действия, татарски набези и османското завоевание, нанасят ущърб на търговията, която се стабилизира едва през XV в., когато дубровнишките търговци успяват да заемат важно място в търговията на Балканите под протекцията на османските султани.

Заключението представя вярно обобщените изводи на дисертантката относно различните аспекти на темата, а именно структурата на пътната мрежа в региона, политическата и военна обстановка през разглежданите столетия и нейното влияние върху икономиката и демографията на региона и не на последно място търговският обмен в този ареал и период, който се

влияе, както от локалните условия, така и от по-общата рамка на събитията и процесите в Югоизточна Европа.

Стилът на работата е много добър, но трябва да се отбележи, че въпреки видимите усилия на авторката, все още са налице известни стилистични и граматически неточности, които са разбираеми при подготвянето на един обемен текст. Така например римският император не е Антоний Пий, а Антонин Пий, а старото име на Чорлу е по-скоро Цурулос. Имената Еврос, Евър и Хебър са просто различни изписвания и фонетични форми на древното Хеброс. По-съществено е обаче отсъствието на някои важни събития, свързани с Тракия от първата половина на XIV в., като например голямото татарско нашествие от 1337 г., което нанася сериозни щети на региона. Татарите достигат до Дарданелите, като успяват да разбият и отряд турски наемници на византийска служба, всявайки ужас у потенциалните си противници.

Тези дребни забележки обаче в никакъв случай не омаловажават отличното цялостно впечатление от работата и могат да бъдат лесно отстранени при представянето на текста за печат. Трябва да отбележим прецизната работа на докторантката с разнообразни по своя характер извори, с което тя се е справила умело. Новаторският подход при регионалното изследване е безспорен и заслужава адмирации. Заявените в увода цели са постигнати напълно, а заявената методология е следвана неотклонно. Като цяло впечатлението от работата на Галина Георгиева Гълъбова е отлично и тя може лесно да бъде подготвена за печат.

Заклучение:

Въз основа на казаното дотук, препоръчвам на уважаемата комисия да присъди научната и образователната степен "доктор" на Галина Гълъбова. Лично аз гласувам с "да" и отправям своите поздравления за добросъвестно свършената работа към дисертантката.

30.04.2024 г.

гр. София

Рецензент:

/проф. д-р Александър Николов/

4/30/2024

X Александър Николов

Александър Николов

Signed by: Alexandar Nikolov

Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

Faculty of Law and History

History Department

REVIEW

On

the dissertation of

Galina Georgieva Galabova

on the subject: ROADS, WARS, DIPLOMACY AND TRADE ALONG THE
VALLEY OF THE MARITSA RIVER IN THE 13TH AND 14TH
CENTURIES

Scientific field: 2. Humanities, Professional area: 2.2: History and archaeology,

Scientific specialty: Medieval Bulgarian history

By Prof. Dr. Alexandar Nikolov

University of Sofia "St. Kliment Ohridski", Faculty of History

Department of Ancient History, Thracology and Medieval History

Information on the doctorate, dissertation, abstract and publications:

The dissertation of Galina Georgieva Galabova has been discussed and proposed for public defense by the "History" department at the Faculty of Law and History of the Southwest University “Neofit Rilski”-Blagoevgrad. The procedure for announcing the public defense is fully in accordance with the Regulations for the acquisition of scientific degrees at the Southwest University “Neofit Rilski” -Blagoevgrad, as well as with the relevant provisions of the RSARB and the Regulations for its implementation. The abstract (16 pages) fully meets the relevant requirements and gives a complete idea of the content of the dissertation. The results of the text authentication system convincingly prove the originality of the work. The text of the dissertation is accompanied by legal regulations and publications on the subject, which fully meet the requirements provided for in the law. Five articles are indicated, the content of which is undoubtedly related to the content of the dissertation. Of these, one article is in print, the others have been published.

Dissertation content:

The dissertation consists of an introduction, three chapters, a conclusion, illustrative material, an appendix with photos from the author's personal archive, a bibliography (sources and literature). It contains a total of 251 pages.

The introduction reveals the aims and objectives of the study, the need for such a study, the methodology used in it and reviews the source base, which is very diverse. The historiographical review is also detailed and very well composed. An important part of the introduction is defining the geographical scope and chronological framework of the work. The interdisciplinary nature of the research is also clearly indicated, and the capabilities of geographic information systems (GIS) and digital spatial models are also used.

The first chapter, "Roads along the Maritsa River Valley", attempts to outline the main road routes in the region under study, in particular the Via Diagonalis and the Via Egnatia. These two arteries, known since the ancient era, are examined in a broad chronological framework, but still with the main emphasis on the sources of the 13th and 14th centuries. The changes in the route, the number of settlements along their course, the connections with various secondary routes, which connect with them through the Rhodope region or from other neighboring regions are also of interest.

The main conclusion is that the road network, structured already in the late antique era, remains generally functional, despite the inevitable changes, and its use continued even in the Ottoman era without any particular variations.

The second chapter, "Wars and Diplomacy in the Maritsa River Valley in the 13th and 14th Centuries", examines the political events in the given chronological framework in the area of the Maritsa River Valley. The Valley of Maritsa turns out to be a very important region where the fate of the Balkan Peninsula is often decided. Three of the most fatal battles in the history of the Peninsula took place here - the Battle of Adrianople in 1205, the Battle of Klokotnitsa in 1230 and the Battle of Chernomen in 1371.

To this are added other, less significant battles, diplomatic negotiations and settlement of border conflicts in this frontier area. Not only the usual Bulgarians and Byzantines passed through the valley, but also "Franks" and Venetians, Tatars, Serbs and Ottoman Turks. In general, the region was often the center of intense hostilities, which also affected its economy and demography, very often in a negative way.

The third chapter is devoted entirely to trade in the region under consideration. Along with military clashes, border disputes and diplomatic actions, the Maritsa Valley was a place of intense commercial exchange along the already described thoroughfares dating back to Antiquity. Along with the Bulgarian and Byzantine merchants, merchants from Venice, Genoa, Dubrovnik and other, more distant lands ventured here. The Venetians, who, under the protection of the Latin Empire, successfully traded here in the first half of the 13th century had a special interest in the region.

The unrest that engulfed the region after the middle of the 13th century and turned it into a zone of military action, Tatar raids and the Ottoman conquest harmed trade, which stabilized only in the 15th century, when Dubrovnik merchants managed to occupy an important place in trade in the Balkans under the protection of the Ottoman sultans.

The conclusion faithfully presents the general conclusions of the doctoral candidate regarding the various aspects of the subject, namely the structure of the road network in the region, the political and military situation during the considered centuries and its influence on the economy and demography of the region, and last but not least, the trade exchange in this area and period, which is influenced both by local conditions and by the more general framework of events and processes in Southeast Europe.

The style of the work is very good, but it should be noted that despite the visible efforts of the author, there are still some stylistic and grammatical inaccuracies, which are understandable when preparing a voluminous text. Thus, for example, the Roman emperor was not Antonius Pius, but Antoninus Pius, and the old name of Çorlu was rather Tsouroulos. The names Evros, Evar and Hebar

are simply different spellings and phonetic forms of the ancient Hebros. More significant, however, is the absence of some important events related to Thrace from the first half of the 14th century, such as the great Tatar invasion of 1337, which caused serious damage to the region. The Tatars reached the Dardanelles and managed to defeat a detachment of Turkish mercenaries in Byzantine service, striking terror into their potential opponents.

These minor remarks, however, in no way detract from the excellent overall impression of the work, and can be easily removed when presenting the text for printing. We must note the precise work of the doctoral candidate with diverse sources, which she handled skillfully. The innovative approach to regional research is undeniable and deserves admiration. The objectives stated in the

X

Александър Николов

introduction have been fully achieved, and the stated methodology has been consistently followed. In general, the impression of Galina Georgieva Galabova's work is excellent and it can easily be prepared for publication.

Conclusion:

Based on what has been said so far, I recommend the esteemed commission to award the scientific and educational degree "doctor" to Galina Georgieva Galabova. Personally, I vote "yes" and send my congratulations for the precise work to the doctoral candidate.

04/30/2024

Sofia

Reviewer:

/Prof. Dr. Alexandar Nikolov/

4/30/2024

X Александър Николов

Александър Николов

Signed by: Alexandar Nikolov